ROYAUME DE BELGIQUE.

KONINKRIJK BELGIE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre des vacations, saisi par le Ministre de la Défense nationale, le 24 juillet 1992, d'une demande d'avis sur "un projet d'arrêté royal relatif au renvoi de l'armée des miliciens et des militaires en congé illimité", a donné le 17 août 1992 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede vakantiekamer, op 24 juli 1992 door de Minister van Landsverdediging verzocht hem van advies te dienen over "een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de wegzending uit het leger van de dienstplichtigen en de militairen met onbepaald verlof", heeft op 17 augustus 1992 het volgend advies gegeven :

PREAMBULE.

1. L'alinéa 1er doit être rédigé comme suit :

"Vu les lois sur la milice, coordonnées le 30 avril 1962, notamment l'article 15, § 5, modifié par la loi du 15 juillet 1974, et l'article 71bis, y inséré par la loi du 14 janvier 1975 et modifié par la loi du 22 décembre 1989;".

La référence aux autres paragraphes de l'article 15 de ces mêmes lois ne se justifie pas, ceux-ci ne constituant pas le fondement légal de l'arrêté en projet.

2. L'alinéa 2 doit être rédigé comme suit :

"Vu la loi du 22 décembre 1989 relative au statut des miliciens, notamment l'article 23, § 4;".

Le paragraphe 3 de cet article ne constitue pas, en effet, le fondement légal de l'arrêté en projet.

DISPOSITIF.

Article 2.

1. Par souci d'uniformité avec les autres textes relatifs à la matière, il y a lieu d'utiliser dans le texte français l'expression "renvoi de l'armée" au lieu du mot "renvoi".

L’observation vaut pour l’ensemble du projet.

2. Il est proposé de rédiger l’article comme suit :

"La mesure de renvoi de l’armée prévue par les articles 15 et 71bis, 1°, des lois coordonnées sur la milice est prise par le chef de l’état-major général, sur la proposition motivée du supérieur qui exerce les attributions de chef de corps à l’égard du militaire en cause.

Le militaire est jugé absolument incorrigible et indigne de faire partie de l’armée dans l’un des deux cas suivants :

1° s’il a fait l’objet d’une ou de plusieurs condamnations ou punitions disciplinaires pour des faits qui font apparaître clairement l’impossibilité de le corriger;

2° s’il s’est rendu coupable de faits graves incompatibles avec la qualité de militaire et dont il ressort clairement que sa présence ... (la suite comme au projet)".

Article 3.

Paragraphe 1er.

Le renvoi de l’armée est, au sens de la jurisprudence de la section d’administration du Conseil d’Etat, une mesure grave, prise en considération du comportement

personnel de l'intéressé. Dans ces conditions, les droits de la défense doivent être garantis, comme s'il s'agissait d'une mesure disciplinaire.

Le paragraphe 1er devrait donc être revu dans le sens d'une plus grande garantie du respect des droits de la défense et sur la base des principes dégagés à cet égard par le Conseil d'Etat, section d'administration.

Paragraphe 2.

Le paragraphe 2 s'immisce dans la procédure de notification fixée par l'article 102 des lois coordonnées sur la milice.

Il doit être omis, sauf en ce qui concerne la date à laquelle la notification est censée avoir eu lieu.

Paragraphe 3.

Suivant le paragraphe 3,

> "Avant que le militaire ne soit soumis à la mesure de renvoi de l'armée, il peut subir une mutation vers une autre unité, en vue de s'amender".

Les mots "Avant que le militaire ne soit soumis à la mesure de renvoi de l'armée" sont équivoques. Veut-on dire que la mutation peut être décidée avant que la mesure

de renvoi de l'armée ne soit prise - auquel cas la disposition semblerait inutile, puisqu'une mesure de mutation peut être décidée en tout temps - ou, au contraire, que l'exécution de la mesure de renvoi de l'armée peut être suspendue ou convertie, peut-être provisoirement, en une mutation visant à un amendement de l'intéressé ?

Dans cette dernière hypothèse, il y aurait une contradiction radicale entre le paragraphe 3 de l'article 3 et l'article 2, puisque, selon celui-ci, la mesure de renvoi de l'armée ne peut être prononcée que s'il n'y a plus aucun espoir d'amendement. Dans cette même hypothèse, d'ailleurs, la mutation apparaîtrait comme une sanction disciplinaire déguisée qui appellerait, pour les raisons déjà exposées, une procédure contradictoire, soucieuse du respect des droits de la défense.

Le paragraphe 3 doit donc, lui aussi, être fondamentalement revu.

Paragraphe 4.

Au début de la disposition, il faut écrire : "Les paragraphes 1er à 3 ne s'appliquent pas ...".

Article 4.

Paragraphe 1er.

Le texte ne fixe pas le modèle du bulletin de renvoi de l'armée et ne délègue pas au Ministre la compétence de le fixer.

On peut se demander s'il n'y a pas là une omission.

Paragraphe 2.

La disposition doit être omise pour le motif exposé à propos de l'article 3, § 2.

Paragraphe 4.

Telle qu'elle est rédigée, la disposition paraît ne viser que le traitement dans un hôpital militaire. Il serait préférable de le préciser afin de prévenir une équivoque possible.

AANHEF.

1. Het eerste lid moet als volgt luiden :

"Gelet op de dienstplichtwetten, gecoördineerd op 30 april 1962, inzonderheid op artikel 15, § 5, gewijzigd bij de wet van 15 juli 1974, en op artikel 71bis, ingevoegd bij de wet van 14 januari 1975 en gewijzigd bij de wet van 22 december 1989;".

De verwijzing naar de andere paragrafen van artikel 15 van diezelfde wetten is niet noodzakelijk daar deze voor het ontworpen besluit geen rechtsgrond opleveren.

2. Het tweede lid moet als volgt luiden :

"Gelet op de wet van 22 december 1989 betreffende het statuut van de dienstplichtigen, inzonderheid op artikel 23, § 4;".

Paragraaf 3 van dit artikel levert immers geen rechtsgrond op voor het ontworpen besluit.

BEPALEND GEDEELTE.

Artikel 2.

1. Ter wille van de eenvormigheid met de andere teksten die daarop betrekking hebben, moet in de Franse

tekst gebruik worden gemaakt van de uitdrukking "renvoi de l'armée" in plaats van het woord "renvoi".

De opmerking geldt voor het gehele ontwerp.

2. Er wordt voorgesteld het artikel als volgt te redigeren :

"De maatregel van wegzending uit het leger waarin wordt voorzien door de artikelen 15 en 71bis, 1°, van de gecoördineerde dienstplichtwetten wordt genomen door de chef van de generale staf op de met redenen omklede voordracht van de meerdere die ten opzichte van de betrokken militair de bevoegdheid van korps-commandant uitoefent.

De militair wordt volstrekt onverbeterlijk en onwaardig bevonden om deel uit te maken van het leger in een van de volgende gevallen :

1° indien hij een of meer veroordelingen of tuchtstraffen heeft opgelopen voor feiten die duidelijk doen blijken dat het onmogelijk is hem te verbeteren;

2° indien hij zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige feiten die onverenigbaar zijn met de hoedanigheid van militair en waaruit duidelijk blijkt dat zijn aanwezigheid ... (voorts zoals in het ontwerp)".

Artikel 3.

Paragraaf 1.

De wegzending uit het leger is in de zin van de rechtspraak van de afdeling administratie van de Raad van State een ernstige maatregel die genomen wordt rekening houdend met het persoonlijke gedrag van de betrokkene. In die omstandigheden moeten de rechtten van de verdediging worden gewaarborgd, alsof het om een tuchtmaatregel ging.

Paragraaf 1 zou dus zo moeten worden herzien dat de eerbiediging van de rechten van de verdediging in ruimere mate wordt gewaarborgd en dat de beginselen die in dat opzicht door de afdeling administratie van de Raad van State worden gehuldigd als grondslag dienen.

Paragraaf 2.

Paragraaf 2 mengt zich in de procedure voor de kennisgeving die is vastgesteld door artikel 102 van de gecoördineerde dienstplichtwetten.

Hij dient te vervallen behalve met betrekking tot de datum waarop de kennisgeving wordt geacht plaats te hebben gevonden.

Paragraaf 3.

Paragraaf 3 luidt :

"Vooraleer de militair onderworpen wordt aan de maatregel van wegzending uit het leger kan hij een mutatie ondergaan naar een andere eenheid, teneinde zich te beteren".

De woorden "vooraleer de militair onderworpen wordt aan de maatregel van wegzending uit het leger" zijn dubbelzinnig. Wordt daarmee bedoeld dat hij kan worden gemuteerd alvorens hij uit het leger wordt weggezonden. In dit geval zou de bepaling overbodig zijn daar te allen tijde tot een mutatiemaatregel kan worden besloten. Wordt daarentegen bedoeld dat de uitvoering van de maatregel waarbij iemand uit het leger wordt weggezonden kan worden opgeschort of misschien voorlopig omgezet in een mutatie met het oog op de verbetering van de betrokkene ?

In dit geval zou paragraaf 3 van artikel 3 volkomen in tegenspraak zijn met artikel 2 daar de maatregel van het wegzenden uit het leger volgens artikel 2 slechts kan worden genomen als er geen hoop meer is op verbetering. In ditzelfde geval zou de mutatie overigens op een verkapte tuchtstraf lijken waarvoor om de eerder uiteengezette redenen een procedure op tegenspraak noodzakelijk zou zijn om de rechten van de verdediging te eerbiedigen.

Paragraaf 3 moet dus eveneens grondig worden herzien.

Paragraaf 4.

Aan het begin van de bepaling schrijve men : "De paragrafen 1 tot 3 zijn niet van toepassing op ... uit het leger overeenkomstig artikel 71bis, 2°, van ...".

Artikel 4.

Paragraaf 1.

In de tekst wordt geen model opgegeven voor het bulletin van wegzending uit het leger en wordt aan de minister evenmin de bevoegdheid opgedragen om het vast te stellen.

De vraag rijst of een en ander hier niet is vergeten.

Paragraaf 2.

De bepaling moet vervallen om de reden die is aangehaald in verband met artikel 3, § 2.

Paragraaf 4.

Zoals de bepaling is gesteld, lijkt ze slechts de behandeling in een militair hospitaal op het oog te hebben. Het zou beter zijn dat zulks wordt gepreciseerd teneinde enige dubbelzinnigheid te vermijden.

La chambre était composée de

Messieurs : P. TAPIE,
J.-C. GEUS,
J. MESSINNE,
F. DELPEREE,
P. GOTHOT,

Madame : R. DEROY,

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. TAPIE.

Le rapport a été présenté par M. 1C. MENDIAUX, premier auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. J. JAUMOTTE, référendaire adjoint.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

R. DEROY.

De kamer was samengesteld uit

de Heren :

premier président,
eerste voorzitter,

conseillers d'Etat,
staatsraden,

assesseurs de la section de législation,
assessoren van de afdeling wetgeving,

Mevrouw :

greffier,
griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. P. TAPIE.

Het verslag werd opgesteld door de H. C. MENDIAUX, eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. J. JAUMOTTE, adjunct-referendaris.

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

P. TAPIE.